

KONKURS OJCZYZNY POLSZCZYZNY 2014

Konkurs językowy dla uczniów szkół podstawowych – etap I

Pada deszcz...

Czas pracy: 90 minut

Maksymalna liczba punktów: 40

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
data

.....
klasa

Przeczytaj uważnie teksty i zadania.

W każdym z zadań zamkniętych wybierz poprawną odpowiedź i zaznacz ją kółkiem. W zadaniach otwartych odpowiedzi zapisz starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

TEKST I

Wiele jest mylnych sądów o zjawiskach pogodowych. Weźmy więc pod lupę najpowszechniejsze mity i postarajmy się je obalić, tłumacząc przy tym, dlaczego jest tak, a nie inaczej. Oto jeden z nich.

Kiedy nie wiemy, jak długo będzie padać deszcz, często spoglądamy na kałuże. Wydaje nam się, że im większe bąble pojawiają się na ich powierzchni podczas uderzania kropli deszczu, tym dłużej będzie padać. Czy rzeczywiście? Tak naprawdę wielkość bąbli na kałużach ma niewiele wspólnego z tym, kiedy skończą się opady. Zanim wyjaśnimy, dlaczego tak właśnie jest, musimy przeanalizować, skąd biorą się bąble.

Kropla deszczu, uderzając w powierzchnię kałuży, powoduje powstanie pęcherzyka powietrza. Im większy impet uderzającej kropli, tym większy jest pęcherzyk. Najmocniejsze uderzenie jest możliwe wówczas, gdy podczas ulewy nie wieje wiatr. Wtedy krople spadają z bardzo dużej wysokości, niemal pionowo, co często nazywamy "prostym" deszczem. Kiedy wieje wiatr, krople są unoszone, ich opadanie bywa amortyzowane. Wtedy krople uderzają z mniejszą prędkością i pod innym kątem.

Wiemy już, że największe bąble pojawiają się, kiedy wiatr jest bardzo słaby. Dowiedzmy się teraz, jak to się ma do długości opadów. "Prosty" deszcz może padać przez kilka minut albo przez wiele godzin. Zdarza się, że pada dłużej, ponieważ z powodu słabego wiatru chmury przemieszczają się wolniej. Jednak nie jest tak we wszystkich przypadkach, więc twierdzenie, że duże bąble na kałużach z pewnością oznaczają długotrwałe opady, jest fałszywe.

Na podstawie: <https://www.twojapogoda.pl/artykuly>

1. Który tytuł byłby odpowiedni dla tego tekstu?

- A. *Skąd bierze się deszcz?* C. *Pogodowy mit*
 B. *Rodzaje deszczy* D. *Zjawiska pogodowe w mitologii*

2. Na podstawie tekstu oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie zawiera prawdziwą informację, albo F, jeśli informacja jest fałszywa.

1.	To, jak długo trwać będą opady, zależy od wielkości bąbli pojawiających się na powierzchni kałuży podczas deszczu.	P	F
2.	Wielkość bąbli powstających na powierzchni kałuży podczas uderzenia spadających z góry kropli deszczu zależy od siły wiatru.	P	F
3.	Największe bąble na kałużach pojawiają się podczas opadów deszczu zwanego „prostym”.	P	F
4.	Opadanie kropli „prostego” deszczu jest amortyzowane przez podmuchy silnego wiatru.	P	F

3. Z tekstu wynika, że podczas silnego wiatru:

- A. deszcz zawsze pada dłużej; C. krople deszczu spadają pionowo;
 B. deszcz zawsze pada krócej; D. krople deszczu spadają wolniej.

4. Mity, o których mowa w tekście, dotyczą:

- A. komunikatów meteorologicznych, C. obiegowych przekonań,
 B. wierzeń Greków i Rzymian, D. badań naukowych.

5. Użyte w pierwszym akapicie tekstu sformułowanie *weźmiemy pod lupę* oznacza:

- A. przeczytamy bardzo uważnie;
 B. przyjrzymy się dokładnie, przeanalizujemy;
 C. dostrzeżemy, omówimy najdrobniejsze szczegóły;
 D. zaobserwujemy, korzystając z przyrządów optycznych.

6. Cel napisania tekstu został wyjaśniony w akapicie:

- A. pierwszym, B. drugim, C. trzecim, D. czwartym.

7. Wypisz z akapitu czwartego zdanie, które zapowiada dalszy tok wywodu.

.....

8. Pierwszą sylabę w wyrazie *pęcherzyk* tworzą:

- A. spółgłoska dźwięczna i samogłoska ustna,
 B. spółgłoska dźwięczna i samogłoska nosowa,
 C. spółgłoska bezdźwięczna i samogłoska ustna,
 D. spółgłoska bezdźwięczna i samogłoska nosowa.

9. W ostatnim zdaniu tekstu trzy przecinki oddzielają od siebie:
- A. cztery zdania współrzędne;
 - B. zdanie nadrzędne i trzy podrzędne;
 - C. dwa zdania współrzędne i zdanie podrzędne wtrącone;
 - D. zdanie nadrzędne, podrzędne oraz równoważnik zdania.
10. *Zobaczyłem, że deszcz zaczął padać, intensywnie nawilżając twardą, spękaną glebę.* Aby zmienić nieco sens tego zdania, należałoby:
- A. usunąć pierwszy przecinek;
 - B. usunąć trzeci przecinek;
 - C. dodać przecinek po wyrazie *nawilżając*;
 - D. przestawić drugi przecinek za wyraz *intensywnie*.
11. Taka sama zasada ortograficzna decyduje o zapisie wyrazu *większe* i wyrazu
- A. *falszywie*,
 - B. *lepsze*,
 - C. *wyższe*,
 - D. *wszystkie*.
12. Ułóż dwa zdania z wyrazem *deszcz*:
- a) w mianowniku liczby pojedynczej
-
- b) w bierniku liczby pojedynczej
-
13. *Wpadł z deszczu pod rynnę* powiemy o kimś, kto:
- A. uległ wypadkowi podczas deszczu;
 - B. szuka schronienia przed deszczem;
 - C. ma jeszcze większe kłopoty niż wcześniej;
 - D. osiągnął niespodziewanie ogromny sukces.
14. Który wyraz nie jest synonimem deszczu?
- A. szarówka,
 - B. opad,
 - C. mżawka,
 - D. ulewa.
15. W którym szeregu wyrazy zostały zapisane w kolejności alfabetycznej?
- A. chmura, chmurka, chmurzyć, chmurny, chmurzysko;
 - B. kropelka, kropla, kroplisty, kroplomierz, kroplówka;
 - C. pogoda, pogodnie, pogodynka, pogodność, pogodowy;
 - D. deszcz, deszczyk, deszczowo, deszczowy, deszczówka.
16. Który z wyrazów należy do tej samej rodziny co wyraz *ulewa*?
- A. ul,
 - B. ulatać,
 - C. lew,
 - D. lać.

TEKST II

Stefania Szuchowa

Letnia ulewa

Drobniutko,
leciutko i cichutko
po gałęziach bukowych,
po listeczkach brzozowych
po lesie wzdłuż i wszere –
zaszeptał deszcz...
A potem... w jednej chwili
wiatr czuby drzew pochylił
i w chmurach szumią drzewa.
Ulewa! Straszna ulewa!
I nagle... wszystko ścicha.
Las błyszczy i oddycha.
Nad najbliższą sosenką
już z błękitu okienko.
Ptak jak o świcie śpiewa...
skończyła się ulewa.

Źródło: *Antologia poezji dziecięcej*, opr. Jerzy Cieślikowski, Wrocław 1981, s. 117.

17. Wiersz jest poetyckim opisem:

- A. burzy z piorunami, C. krótkiego, intensywnego deszczu,
B. gwałtownego huraganu, D. drobnego, letniego kapuśniaczku.

18. Z ilu części składa się opis?

- A. jednej, B. dwóch, C. trzech, D. czterech.

19. Dźwiękonaśladownictwo zostało wykorzystane w sformułowaniu:

- A. *ptak jak o świcie śpiewa*; C. *jak z błękitu okienko*;
B. *zaszeptał deszcz*; D. *las błyszczy i oddycha*.

20. Jaką funkcję pełnią w wierszu zdrobnienia i wykrzyknienia?

a) zdrobnienia:

b) wykrzyknienia:

21. W wierszu panuje nastrój:

- A. grozy, B. tęsknoty, C. zachwytu, D. przygnębienia.

22. Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając właściwą odpowiedź.

Lp.	Stwierdzenie	Odpowiedź	
		TAK	NIE
1.	Podmiotem mówiącym w wierszu jest letnia ulewa.	TAK	NIE
2.	Podmiot mówiący w wierszu ujawnia się w sposób bezpośredni.	TAK	NIE
3.	Podmiot mówiący w wierszu wyraża swoje uczucia pośrednio.	TAK	NIE
4.	Podmiot mówiący w wierszu zwraca się do konkretnego adresata.	TAK	NIE

23. Który rodzaj wypowiedzeń nie występuje w wierszu?

- A. zdania pojedyncze;
 B. równoważniki zdania;
 C. zdania złożone podrzędnie;
 D. zdania złożone współrzędnie.

24. Wskaż dwa wyrazy, które można stopniować.

- A. straszna, wszerek; C. brzoźowe, wzdłuż;
 B. najbliższa, bukowe; D. cicho, lekko.

25. Podkreśl i popraw wszystkie błędy w tekście.

Tekst z błędami (do podkreślenia)	Poprawki błędów
Wczoraj całe popołudnie spędziłam w domu.
Rodzice pojechali na zakupy, a ja opiekowałam się dwoma młodszymi bratami.
Na dworze od rana padało jak z cebra. Marek i Staś grzecznie bawił się klockami w swoim pokoju, a ja stałam przy oknie, przyglądawszy się padającemu deszczu. W domu było cicho, ciepło, i przytulnie.

Uwaga! Za niewłaściwe (zbędne) podkreślenia lub poprawki będą odejmowane punkty.

BRUDNOPIS